

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

سیوطی

جلسه ۷۴

استاد: وافی یزدی

موضوع: فاعل

نکته ۱:

اگر فاعل، اسم جمع و مونث حقیقی باشد، فعل می تواند مذکر یا مونث بیاید: قال / قالت نسوة

نکته ۲:

اگر فاعل، جمع مذکر سالم باشد، فعل حتماً مذکر می آید، اما در «بنون»، چون جاری مجرای جمع مکسر است، دو وجه جایز است.

نکته ۳:

در باب «نعم» و «بئس»، اگر فاعل، مونث حقیقی باشد، مذکر آمدن «نعم» و «بئس»، بهتر است (نه واجب).
دلیل: به اعتبار معنای «جنس» که در الف و لام فاعل وجود دارد: نعم المرأة (جنس المرأة)

نکته ۴:

اصل در فاعل این است که متصل به فعل باشد (زیرا به منزله جزئی از فعل است) و اصل در مفعول این است که منفصل از فعل باشد (زیرا به منزله جزء اضافی است).

نکته ۵:

گاهی بر خلاف اصل:

مفعول بر فاعل مقدم می شود: ضرب عمرًا زیدٌ

مفعول بر فعل مقدم می شود: فریقاً هدی و فریقاً حقّ علیهم الضلالة